

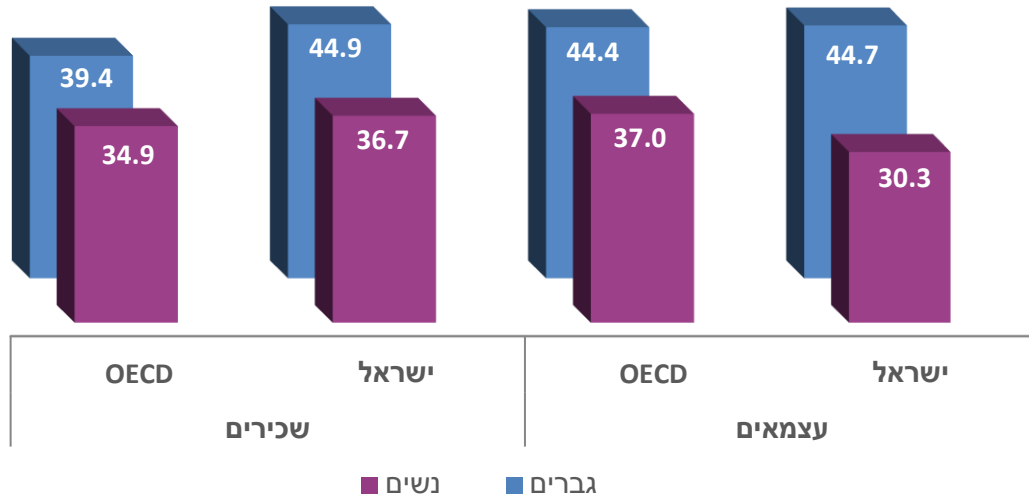
יזמות נשים בישראל

[תקציר מחקר – פברואר 2018]

מחקר חדש של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה מציג מאפיינים הקשורים ליזמות נשים בישראל. המחקר מצביע על חסמים סובייקטיביים ואובייקטיביים העומדים בפני נשים יזמות, ובוחר את דרכים אפשריות לעידוד יזמות חדשות ולשיפור מצבן של יזמות ותיקות - עצמאיות ובעלות עסקים. המחקר מבוסס על נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, על סקרי יזמות בינלאומיים, על ראיונות עם מומחיות ליזמות נשים, ועל נתונים סטטיסטיים מקומיים ובין-לאומיים (בעיקר ממדינות ה-OECD). הוא מצביע על הבדלים ניכרים בממוצע השכר, שעות העבודה וענפי הפעילות המאפיינים את היזמות של נשים וגברים. המחקר חושף כי פערים אלו נובעים בין היתר מקושי של נשים לנהל במקביל עסק ומשפחה, חששן בנוגע לכישורים לנהל עסק, חששן מאפשרות של כישלון העסק, וכן מכדאיות נמוכה יותר לנשים בענפים הדורשים השקעת הון. נראה שחסמים אלו ודומים להם גורמים להבדל המשמעותי שנמצא במחקר בין הרמה והסוג של יזמות בקרב גברים לזו של יזמות בקרב נשים. חשוב לציין כי פערים מגדריים בין יזמות נשים ליזמות גברים אופייניים בעיקר למדינות מתקדמות, עם שוק עבודה מפותח. במדינות אלו לנשים יש יותר אלטרנטיבות לעבוד כשכירות, ויותר נשים שפונות ליזמות עושות זאת מתוך בחירה. במצב זה פחות נשים נוטות לבחור לפתוח עסקים ולנהלם, ביחס לגברים. לעומת זאת, במדינות לא מפותחות, בהן נשים לא יכולות למצוא משרות בשוק העבודה, הן פונות ליזמות בעיקר מתוך אילוץ. הדבר מגדיל את שיעור הנשים היזמות, במדינות לא מפותחות, לשיעור דומה לזה של גברים (ולעיתים הוא אף גבוה יותר).

לפי ממצאי המחקר עצמאיות בישראל עובדות בממוצע כ- 30.3 שעות שבועיות לעומת עצמאים, העובדים בממוצע 50% יותר, כ- 44.7 שעות שבועיות. בעוד היחס בין שעות העבודה השבועיות של עצמאים ועצמאיות בישראל עומד על 1.5 לטובת עצמאים, במדינות ה-OECD יחס השעות השבועיות נמוך יותר ועומד על 1.2 לטובת הגברים. כאשר משווים את המצב של העצמאים והעצמאיות מול השכירים והשכירות בישראל ובמדינות ה-OECD, ניתן לראות כי בעוד שברוב ארצות העולם המפותח הן הנשים העצמאיות והן גברים העצמאים עובדים יותר משכירים, בישראל גברים עצמאים עובדים שעות דומות לשכירים ואילו נשים עצמאיות עובדות פחות משכירות.

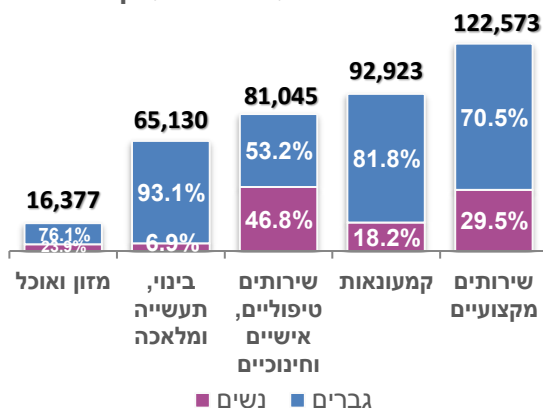
ממוצע שעות עבודה שבועיות

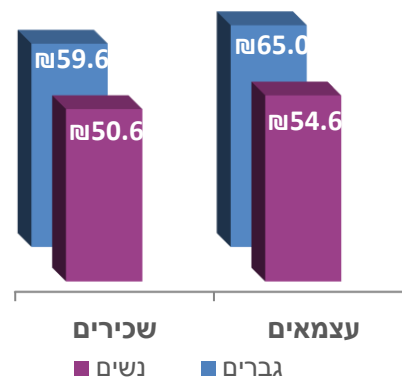
מקור: OECD והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

כאשר בוחנים את ההכנסה השעתית של עצמאים מול ההכנסה של עצמאיות ניתן לראות כי עצמאיות מרוויחות בממוצע 54.6 ₪ לשעה, בעוד עצמאים מרוויחים 65.0 ₪ לשעה - פער של כ-19%. נראה שאחת הסיבות להכנסה לשעה הנמוכה של עצמאיות, בהשוואה לעצמאים, קשור לענפי פעילות שונים. חלק גדול מהעסקים בבעלות נשים מתרכזו בענפי השירותים האישיים והטיפוליים המאופיינים בהשקעה נמוכה ופריזון נמוך. הסבר אפשרי נוסף לפערים הוא הגודל הממוצע של העסקים בבעלות נשים, הנמוך יותר מהגודל הממוצע של עסקים בבעלות גברים.

התפלגות ענפית של עסקים

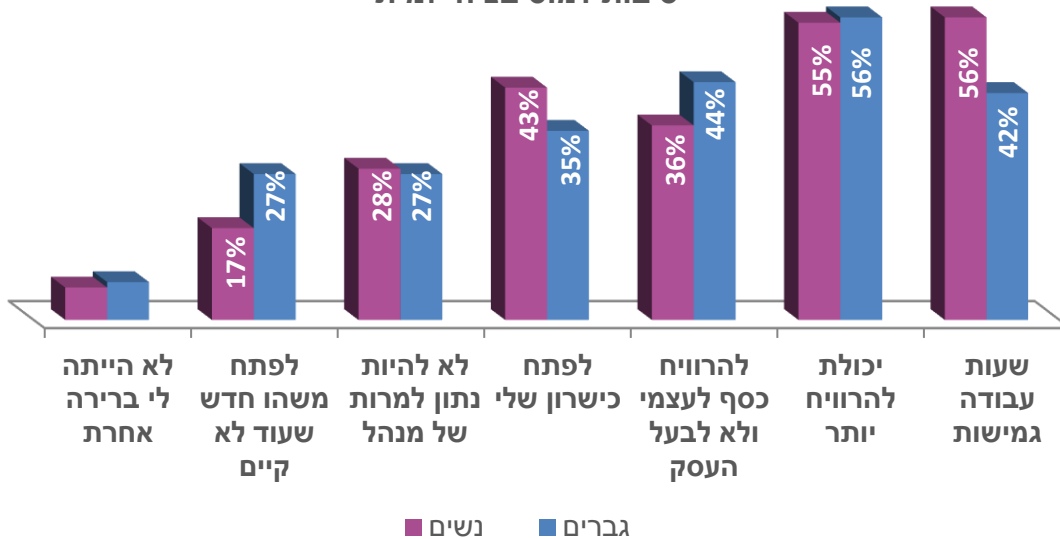
שכר לשעה - עצמאים ושכירים

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

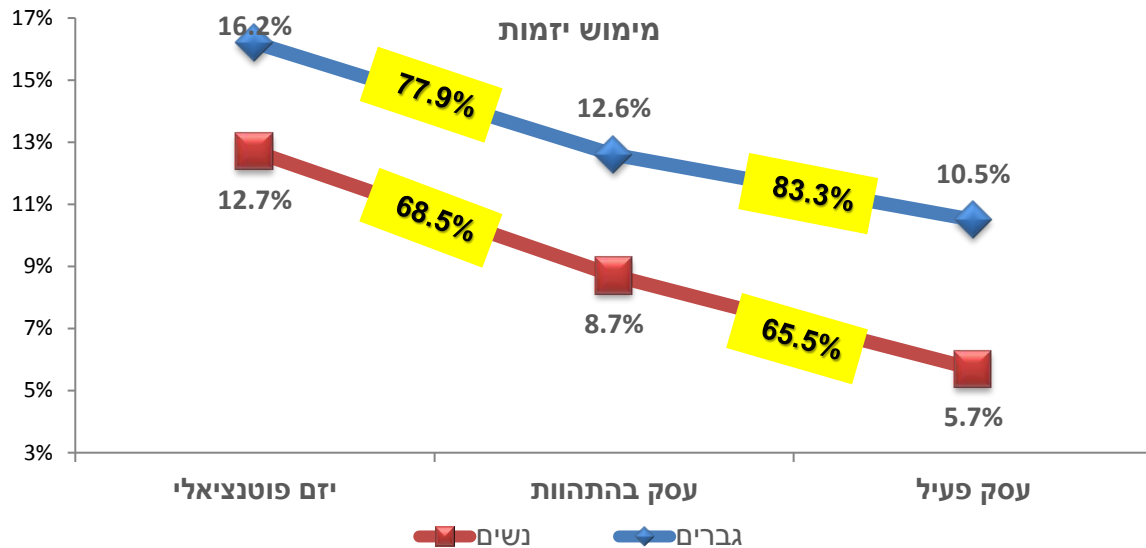
על מנת לבחון את הסיבות למאפיינים אלה של יזמות נשים בישראל בחן המחקר חסמים ותמריצים פסיכולוגיים, סוציו-חברתיים וכלכליים המשפיעים על החלטת נשים לפתוח עסקים ולנהל אותם. בהשוואה ליזמים גברים, הסיבות העיקריות למוטיבציה אצל נשים יזמיות הן שעות עבודה גמישות ורצון לפתח כישרון.

סיבות למוטיבציה יזמית

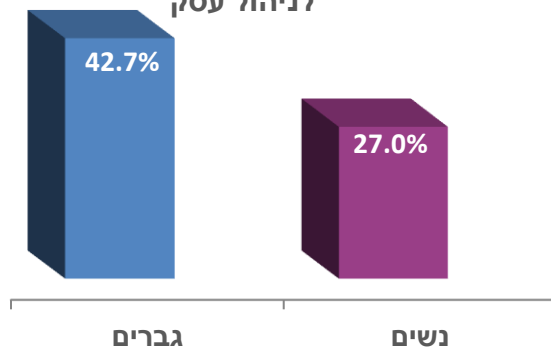
מקור: סקר גיאוקרטוגרפיה

כאשר נשים וגברים נשאלים האם הם מצפים להקים עסק בשנה הקרובה ("יזום פוטנציאלי"), שיעור גבוה יותר של גברים מדווח על ציפייה כזו לעומת נשים, כפי שניתן לראות בתרשים למטה. עם זאת, הפערים קיימים לא רק בציפיות להקמת עסקים, אלא גם במימוש הציפיות הללו. רק 69% מהנשים המצפות לפתוח עסק גם עושות פעולות אקטיביות לפתיחתו ("עסק בהתהוות") ועוד פחות מאלה שפועלות לפתוח עסק מגיעות למצב של עסק פעיל (66%). סך הכול, רק כ-45% מהנשים שמצפות להקים עסק בשנה הקרובה אכן מקימות אותו בסופו של דבר (מ"יזום פוטנציאלי" ל"עסק פעיל"), לעומת כ-65% אצל הגברים.

מקור: סקר GEM

תפיסה סובייקטיבית על קיום כישורים לניהול עסק

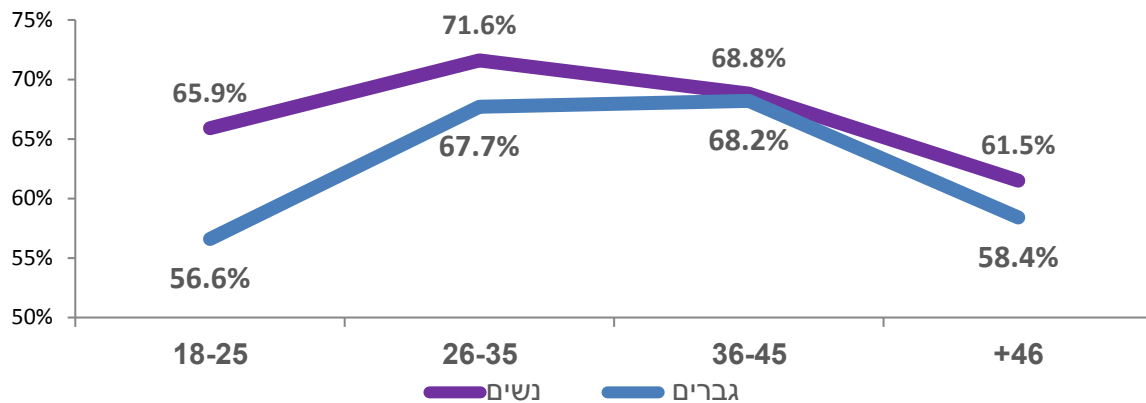

מקור: סקר GEM

החסמים הפסיכולוגיים המרכזיים העומדים בפני נשים להקים עסק עצמאי הם חשש ממחסור בכישורים לניהול עסק, בדגש על אוריינות פיננסית, ופחד מכישלון העסק. בעוד התפיסה הסובייקטיבית של 27% בלבד מהנשים היא שיש להן את הכישורים לניהול עסק, הרי שבקרב גברים שיעור זה גבוה יותר כ-43% מעריכים כי יש להם כישורים כאלו.

לא רק שנשים מעריכות שיש להן כישורים פחותים לניהול עסק, הן גם חוששות יותר מכישלון במקרה ויפתחו עסק. חששות אלו מאפיינים בעיקר את הגילים הצעירים יותר של אוכלוסיית הנשים, כפי שאפשר לראות בתרשים הבא. בגילאי 18-25, 65.9% מהנשים חוששות מכישלון במקרה שיקימו עסק, בשעה שבקרב הגברים האחוז הוא רק 56.6%. בגילאים המבוגרים יותר החשש מכישלון מצטמצם, למרות שהוא עדיין גבוה יותר מזה של גברים, בכל הגילים.

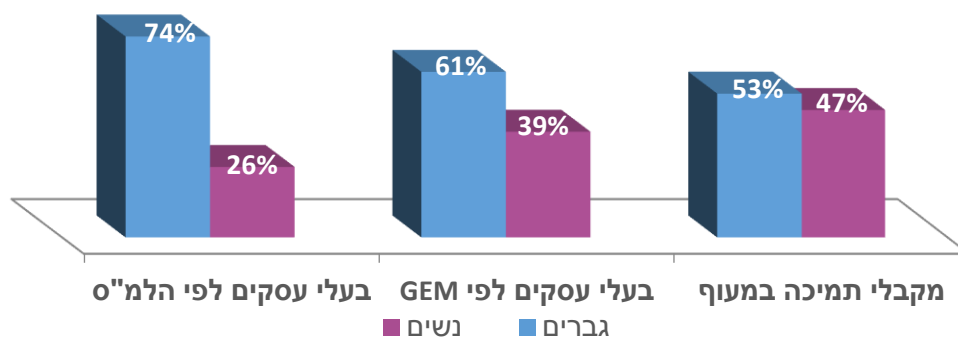
חשש מכישלון במקרה של הקמת עסק, לפי קבוצות גיל

מקור: סקר GEM

נוסף על החסמים הפסיכולוגיים והחברתיים העומדים בפני נשים, עומדים בפניהן גם מגבלות כלכליות. מכיוון שנשים יזמיות עובדות, בממוצע, פחות שעות, הרי שהכדאיות הכלכלית של יזמיות לפעול בענפים הדורשים השקעות הון נמוכה מזו של גברים, והן סובלות מניצולת הון נמוכה יותר וכן מכיסוי נמוך יותר של ההוצאות הקבועות של העסק (כאמור, 30 שעות שבועיות מול 45 שעות בקרב הגברים).

על מנת להתמודד עם חסמים אלו, ומתוך הכרה בחשיבות של יזמות נשים, משקיעה הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים בסיוע ליזמיות חדשות ולבעלות עסקים, בשיעור גבוה יותר מסך חלקן היחסי במגזר העסקי. זאת באמצעות "מעוף" – מרכזים לפיתוח עסקים הפזורים בכל רחבי הארץ. בעוד שלפי נתוני הלמ"ס רק 26% מקרב העסקים במשק הם בבעלות נשים, ובסקר אוכלוסיית היזמים של GEM¹, 39% מהיזמים בארץ הם נשים, הרי ש-47% מלקוחות מעוף הן נשים.

בנוסף על שירותי מעוף הקיימים, הניתנים כיום ליזמיות ובעלות עסקים, המחקר מציע מספר כיווני פעולה להתמודדות עם הקשיים העומדים בפני יזמיות. כיווני פעולה אלה ייבחנו בידי הסוכנות לעסקים קטנים

¹ נראה שההבדל בין נתוני הלמ"ס לנתוני GEM נובע מכך ש-GEM כוללים גם בעלות משותפת של גבר ואישה על עסק, GEM כוללים עסקים קטנים יותר (גם עסקים פטורים ממע"מ) ואף פעילויות עסקיות של נשים שאינן רשומות על שמו.

ובינוניים במהלך התקופה הקרובה במטרה לפתח כלי סיוע נוספים שיוכלו לתרום לנשים יזמיות ולבעלות עסקים.